

Štev. 2.

V Ljubljani, v sredo 13. januarja 1915.

Leto II.

Naročnina

za Avstroogrsko: 1/4 leta K 2.50 1/2 leta K 5.— celo leto K 10.—
 za Nemčijo: " " 3.50 " " 7.— " " 14.—
 ost. inozemstvo: " fr. 4.20 " fr. 8.40 " fr. 16.80

Oglasnina

za 6 krat deljeno petitno vrsto enkrat 30 vinarjev.
 Pri večkratnih objavah primeren popust.

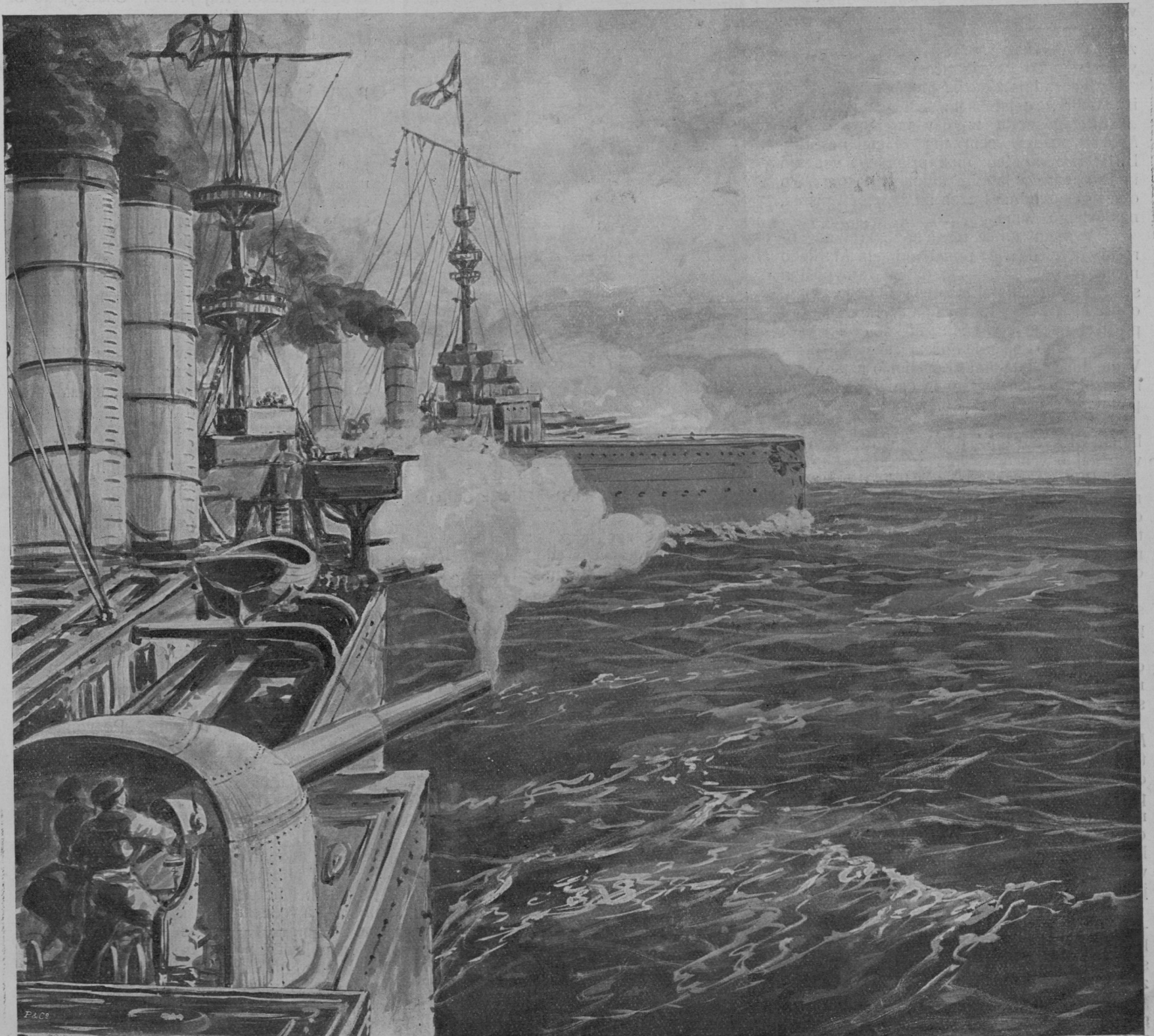
**Uredništvo in upravništvo: Frančiškanska
 ulica šte. 10.**

Naročnina za Ameriko znaša celoletno 3.25 dolarjev.

Posamezna številka 20 vinarjev.

— Na naročila brez denarja se ne ozira. —

Naročnina za dijake in vojake 8 kron.

Francosko brodovje v Adriji, kjer ga je napadel naš podmorski čoln XII. ter s torpedom težko poškodoval franc. admiralsko ladjo „Courbet“.

G. W. Appleton:

Žrtev zarote.

Roman.

PRVO POGlavJE.

Mati mi je umrla ob mojem rojstvu; o mojem očetu pa mi je teta Marija ob neki priliki povedala samo to, da je bil vročekrven, anarhističen sanjač, ki se je udeleževal vseh mogočih ustaj, zašel je končno v ujetništvo, a je zopet ušel. Kar se je zdelo teti najhujši zločin, pa je bilo dejstvo, da je žrtvoval vse svoje znatno premoženje svojim idejam za „osvoboditev človeštva“. Zaradi tega je bila teta Marija Donaldsonova primorana voditi popolnoma na svoje stroške mojo vzgojo in vzgojo moje leto dni starejše sestre Helene. Čudno torej ni bilo, da si je teta lastila napram nama materinske pravice, in tudi midva sva se zavedala, da sva jej dolžna hvaležnost; storila nisva zato ničesar važnejšega, ne da bi jo vprašala za svet in dovoljenje.

Pripravljaj sem se na svoj medicinski državni izpit in sem deloval na svoji zadnji postaji v bolnišnici sv. Jerneja. Tu je prišel nekega dne k meni vratar — imenovali smo ga zaradi njegove izredne velikosti „dolgi Jurij“ — ter mi je povedal, da je v veži gospod, ki želi govoriti z menoj. „Zdi se mi, gospod doktor,“ je pristavil, „prav zdi se mi, kakor bi bil rekel, da ima za vas pismo od vašega očeta.“

Ta zadnja opazka me je seveda silno iznenadila; dejal sem „dolgemu Juriju“: „Peljite gospoda takoj v sprejemnico.“ — Minuto pozneje sem mu že stal nasproti. Bil je izredno lep mož prijetnega vedenja in je govoril z lahnim tujim naglasom. Po običajnih uvodnih frazah mi je izročil pismo, naslovljeno name.

V njem mi je resnično nakratko sporočal oče, da je prejel od tete Marije o meni najboljše vesti in da mi zato pošilja svojega prijatelja Emanuela Garcija, ki bi o priliki svojega potovanja v London rad preživel par ur z menoj. To je bilo vse; zares čudno pisanje očeta svojemu sinu. Vedel nisem, kaj naj si mislim o tem. Toda ljubeznivo vedenje gospoda Garcija je kmalu pregnalo v meni vsako nezaupnost.

„Večerjati morate nocoj z menoj v hotelu ‚Royal‘,“ je dejal končno; „povem vam kaj o vašem očetu.“

Bilo je vsekakor malo ljubeznivo od mene, toda izgovarjal sem se, da sem že dogovorjen s prijateljem — z ljubim starim tovarišem Charleyem Mortimerjem, ki ga ne morem puščati na cedilu. Ampak ta moja opravičba ni obveljala:

„Pripeljite vendar svojega prijatelja seboj,“ je dejal. „Vsak prijatelj sina mojega prijatelja mi je prisrčno dobrodošel.“

To je rekel tako odkrito in ljubeznivo, da nisem mogel drugače, kakor pristati na njegov predlog, dasi se mi je zdela vsa stvar še vedno prav čudna.

Točno ob določenem času sva bila z Mortimerjem v hotelu ‚Royal‘. Najin gostitelj je bil diven mož. Pripovedoval mi je, da je ostavil mojega očeta v Kaliforniji; pristavil pa je tem besedam prav malo ali ničesar; sicer pa mi tudi ni bilo do tega, da bi zvedel kaj več o svojem očetu. Poznal ga nisem in njegovo neočetovsko vedenje ni moglo zbujati ljubezni v mojem srcu.

Večerja je bila izvrstna — kneževska — bi rekel. Vina izborna in gostitelj mož, kakoršnih je malo najti. Videl je ogromno sveta ter znal pripovedovati svoje doživljaje z zabavno živahnostjo.

Mahoma pa je umolknil ljubeznivi gospod; slučajno je bil dvignil glavo in je zapazil pri sosednji mizi dva možka. Oba

sta bila vsekakor tujca. Videl sem, da je napravil eden izmed njiju kretnjo, ki ni obetala nič dobrega.

Gospod Garcia je mahoma prebledel kakor zid. Urno je zahteval račun in mi je pošepetal:

„Iti moram. Ali me hočete spremiti s svojim prijateljem v moj hotel?“

Midva z Mortimerjem sva bila mlada korenjaka močnih pesti; že kot dijaka sva večkrat pokazala moč svojega telesa. Bila sva torej z veseljem pripravljena, da sprava svojega gostitelja na varno, tem bolj, ker sva bila s pijačo dobro podprta, dasi moram v svoje opravičenje naglašati, da ni bilo treba takega dražila, kakor je bila naša imenitna večerja. Slutila pa sva nevarnost in to nama je zadoščalo. Ko smo bili zunaj, sem opazil, da je bil gospod Garcia strašno razburjen.

„Ali ne bi vzeli rajši voza?“ je vprašal. „Povedati vama namreč moram, da je moje življenje sedajle popolnoma v vajinih rokah.“

Ujeti Rusi v vlaku med vožnjo iz Galicije.

„Če je stvar taka,“ sem dejal, „pa pojdite sem v najino siedo.“ In prišla sva se ga vsak od ene strani. „Tako ste popolnoma varni,“ sem pristavil, „bati se vam ni treba niti najmanje. Kje pa stanujete?“

„V hotelu ‚Savoy‘,“ je odgovoril.

„Dobro, tja doli torej, Charley!“ In obrnili smo se v smeri proti Piccadillijevemu cirkusu.

Opazil sem bil, da sta šla v hotelu ‚Royal‘ tujca po stopnicah takoj za nami; pri izhodu pa sta se jima pridružila še dva druga. Gospodu Garciju nisem omenil tega, pač pa sem opozoril prijatelja Charleya tiho in neopazno na to dejstvo. Čutila sva se onega večera dovolj močna, da se sprimeva s poljubnim številom sovražnikov. To, kar je vzbujalo v najinem varovancu strah, je bila nama le zabava. Oba sva bila bojevita fanta, ki jima je boksanje šport izrednega užitka.

Tako smo prišli polagoma do „Triteriona“, — oni štirje možki vedno za nami.

„Gospod Garcia, dovolite mi, da vas po tako izdatni večerji povabim vsaj na čašico šartreze!“

Pogledal me je in me je razumel.

„Z veseljem, gospod Williams,“ je odvrnil. Stopili smo v kavarno in smo šli prav do konca; jaz sem pri tem pazil, ali je vstopil še kdo za nami. A bilo ni nikogar.

„Hitro! Preko salona skozi zadnji izhod,“ sem rekel.

V naslednjem trenutku smo že stali na Jerminjevi cesti; toda, o strah, na Senenem trgu sta že stala dva naših zasledovalcev. Morali so pač uganiti, zakaj smo vstopili v kavarno „Triterion“. No, vedel sem sedaj vsaj to, s kakšnimi pretkanimi tički imam opraviti. Ko jih je zagledal gospod Garcia, je tako vztrepetal, da sva oba to dobro čutila in sva iznova spoznala vso resnost položaja. Kljub temu sva ga izkušala pomiriti.

„Nič se vam ni treba bati,“ sem ga pogovarjal; „midva vam že pomoreva. Ako hočete, spraviva te potepuhe na varno, vi pa izginete med tem.“

„Ne, ne,“ je milo prosil, „prosim vas za vse na svetu, ostanite pri meni! Popolnoma vama zaupam. V vaših rokah in v rokah vašega prijatelja se čutim popolnoma varnega. Nikdar vam ne pozabim te usluge, — samo ostanite pri meni!“

„Dobro,“ sem dejal, „pa poizkusimo drugo zvijačo. Kaj praviš, Charley, ko bi šli v „Bun-shop“?“

Charley Mortimer se je zasmel in mi je pritrdil.

Če se človek v Londonu dobro izpozna in hoče na primer uiti kakemu nadležnemu krojaču, tedaj ga ni boljšega lokala kot je „Bun-shop“. V dolgem, ozkem salonu je namreč imeniten stranski izhod, in če si dovolj uren, se lahko čisto lepo umakneš v ulico Maiden Lane, še preden je zalezovalec opazil skrita vratica. Poslužili smo se torej te zvijače, in staval bi bil tisoč na eno, da se nam posreči. Ampak zdelo se je, da so tujci še bolj navihani kot mi. Izstopivši v ulici Maiden Lane, smo že videli tamkaj dva izmed onih štirih, kako sta mirno kadila cigarete, in takoj nato sta pristopila še druga dva.

„To je pa že preveč!“ sem vzkliknil. „Bolje je, da gremo kar naravnost v hotel ‚Savoy‘ in se tam posvetujemo, kaj naj storimo. Kaj meniš, Charley?“

Ker ni vedel boljšega nasveta, smo šli po ovinkih v hotel ‚Savoy‘, da bi se vsaj za par minut iznebili svojih zasledovalcev. Zadrževali se nismo prav nič v restavracijskih prostorih, nego smo šli kar naravnost v sobo gospoda Garcija.

„Torej gospod Garcia,“ sem mu dejal, ko smo dospeli gori, „vi ste nama bili nocoj tako prijazni, zato sva sedaj tudi midva pripravljena rešiti vas iz preteče nevarnosti. Nikakih natančnejših pojasnil ne zahtevava, — to naju nič ne briga; povejte nama samo, kaj naj storiva za vas.“

„Če mogoče, bi se rad peljal še to noč v Southampton in odondod takoj nazaj v New-York.“

„Dobro,“ sem odvrnil. „Pozvonite takoj in zahtevajte račun, — ali naj jaz storim to?“ — Hkratu sem že pritisnil na gumb električnega zvonca. „No, Charley,“ sem nadaljeval potem, „ali imaš kako dobro idejo?“

„Da,“ je odgovoril Mortimer, in je začel tudi takoj razlagati svoj načrt.

Bil je zares dober, in malo časa nato je že tekel hotelski deček s pismom, spisanim v največji naglici, k izdelovalcu kostumov in mask, ki je stanoval v bližini. Ko se je pojavil umetnik-krojač, je bil račun že poravnani in jaz sem bil smuknil v obleko gospoda Garcija, svojo pa sem spravil v majhen kovček.

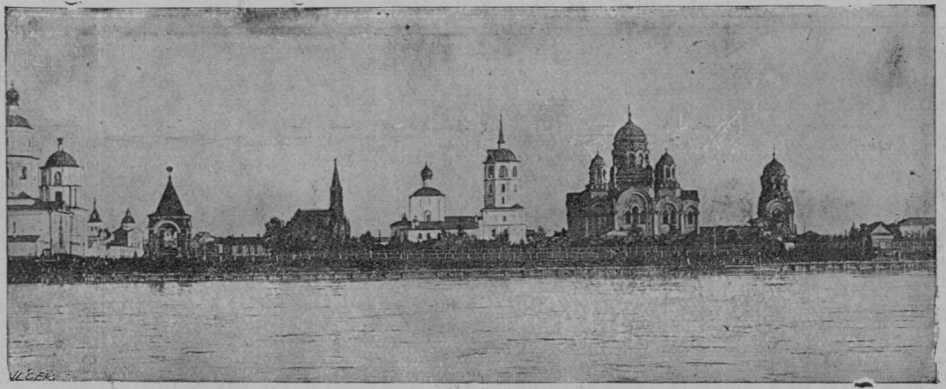
„Gre tukaj za življenje ali smrt,“ je izpregovoril Mortimer brez okolišev krojaču,

„in prav nič časa ni razmišljati. Zato pa se vam ni treba prav nič bati, — vam se ne more ničesar zgoditi. Naš prijatelj — in pokazal je na gospoda Garcija — želi iz političnih vzrokov nepoznan oditi iz Londona. Ta gospod naj bi za ta čas predstavljal njega, ali morete to narediti?“

Krojač je takoj razbral situacijo.

„Da,“ je odgovoril, „razumem vas. To se že da narediti.“ Pazno je premeril gospoda Garcija, potem je izginil.

Po preteku četrte ure se je zopet vrnil s potrebnimi pripomočki in je šel takoj na delo, da me maskira. Uspeh je bil naravnost velikanski. Ko sem se pogledal v zrcalo, bi bil skoraj prisegel, da sem gospod Garcija. Sedaj sva bila s prijateljem Mortimerjem gotova, da je najin gostitelj prost vsakega nadaljnega zasledovanja; poslovala sva se od njega, mu želela srečen pot in sva šla brez strahu doli na cesto. Vzela sva voz in se odpeljala na koločvor, kamor sva dospela ravno še pravočasno do vlaka, ki vozi v Liverpool. Mortimer je urno odprl vrata in me je potisnil s kovčgom vred v kupe prvega razreda. Ko sem pogledal skozi okno, sem še videl, kako sta planila dva izmed onih štirih na peron in sta skočila v zadnji voz, ko se je vlak že

Mesto Irkutsk v Sibiriji, kamor prevažajo Rusi nemške in avstrijske vojne ujetnike.

Kot asistent je bil pri meni mlad gospod, po imenu Gregory; razun tega sem imel še slugo in služkinjo. V prvem letu je šlo vse dobro. Helena je bila izvrstna gospodinja, tako da nisem niti najmanj hrepenel, vpreči se v zakonski jarem. Čutil sem se zadovoljnega in srečnega in sem živel v urejenih razmerah. Nikako nesoglasje ni motilo našega mirnega življenja, in vse je kazalo, da ostane tako tudi v bodoče. Toda

nega predmeta, ki je ležal v snegu. Nekí moški mi je pomignil, naj vendar pridem bližje. Šel sem k skupini in zagledal v svoje največje začudenje, da leži vznak na mrzlih, s snegom pokritih tleh mlada, lepa, nezavestna ženska.

Popraševal sem, kdo da je, a nihče mi ni vedel odgovoriti. Po njenem dragocenem kožuhu in demantnih uhanih pa sem mogel sklepati, da je dama iz najboljših krogov. Kaj je bilo vzrok, da se je tu onesvestila, ni bilo mogoče kar tako dognati; vedel sem samo, da more trajati še nekaj časa, preden se zbudi iz nezavesti. Da bi jo pustil ležati v snegu, je bilo izključeno; že gola človekoljubnost je zahtevala, da jo spravimo pod varno streho. Preostajalo ni pač družega, kakor da jo dam prenesti v svoje lastno stanovanje.

Ljudje, ki so stali naokrog, so radi pomagali, in tudi Helena, videča skozi okno prihajati nas, nam je prihitela nasproti in je na široko odprla vrata.

„Sveta nebesa! Kaj pa se je zgodilo?“ je vzkliknila, ko je zagledala blede obraz onesveščene tujke.

„Ta dama je zunaj na cesti omedlela. Zdi se mi najpametneje, da jo nesemo v jedilnico, kjer je najtopleje.“

Položili smo jo na zofo v bližini kamina; potem sem se zahvalil okoli stoječim za njihov trud in sem podelil lepi neznaniki prvo zdravniško pomoč.

Helena jo je opazovala vsa začudena in polna usmiljenja.

„Kdo pač more biti?“ je razmišljala. „Le poglej ta kožuh! Najmanj petsto funtov je veljal. In ti kameni v ušesih! Pa ti čreveljčki so prav gotovo ameriški fabrikat. Tudi njena obleka nima angleškega kroja... O, Ted, ali ni prekrasna?“

In resnično, bila je prekrasna. Te le-

Ruska utrjena luka in mesto Batum ob Črnem morju, ki ga je napadlo turško brodovje.

pomikal naprej. Še preden smo se ustavili pri prvi postaji, sem se že zopet preoblekel v svojo obleko, snel lasuljo in odstranil vse druge predmete, ki so spadali k moji maski. Na postaji sem skočil z vlaka, moja dva sovražnika pa sta se peljala brez uspeha dalje v Liverpool, čemur sem se moral prav prisrčno smejati.

Da je dospel gospod Garcia zdrav v Southampton in New-York, sem zvedel par tednov pozneje iz sledečega pisma:

Ljubi gospod Williams!

Vaše dobrote one noči v Londonu ne pozabim nikdar. Samo Vam se imam zahvaliti, da še živim. Zakaj, mi pač ni treba pojasnjevati. Naj Vam zadošča za enkrat, da samo kratko konstatiram to. Upam, da Vam bom mogel že še dejanski izraziti svojo hvaležnost. Za sedaj Vam pošilja samo iskrene pozdrave

Vaš hvaležni

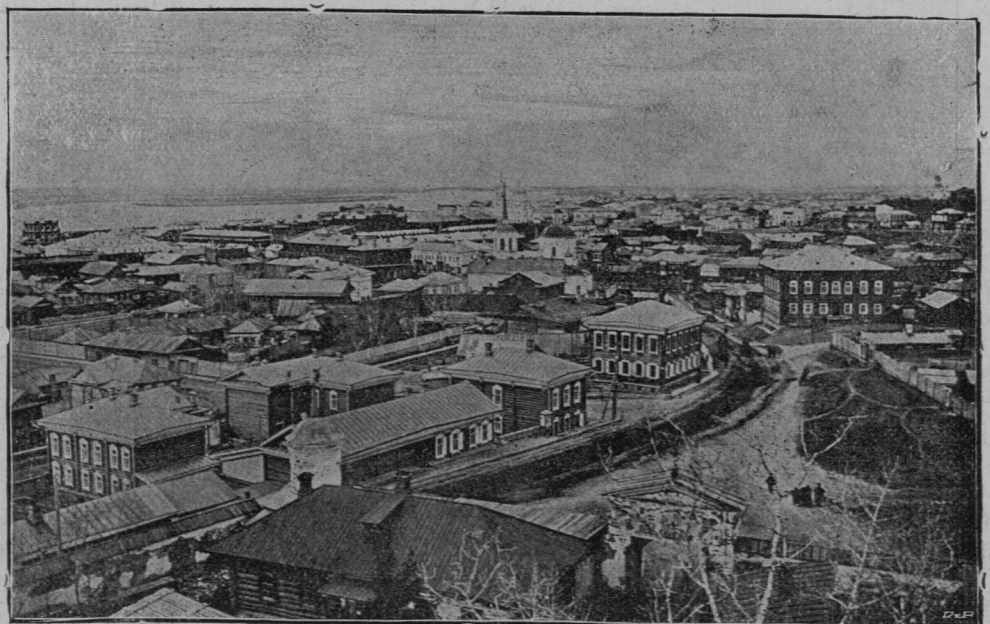
Emanuel Garcia.

DRUGO POGlavJE.

Kmalu po tem čudnem dogodku sem dosegel svojo usposobljenost za praktičnega zdravnika in s pomočjo svoje tete se mi je tudi posrečilo pridobiti si v neposredni bližini Londona, v Richmondu, precej izdatno prakso. Moj novi dom, kjer je gospodinjala sestra Helena, je stal ob robu mesta; bila je to majhna vila, na njenih vrtnih vratih se je bleščal bakren izvesek z napisom „Dr. med. Edvard Williams, prakt. zdravnik“, za kar sem bil spočetka ponosen.

mahoma se je vse izpremenilo.

Bilo je konec decembra. Pravkar sem pozajutrekoval, ko me je pozval neki bolnik, naj ga posetim. Oblekel sem torej suknjo in se odpravil na pot. Snežilo je že celo uro, tako da je bila zemlja na debelo pokrita s snegom. Zaprl sem vrtna vrata ter krenil na levo proti bolnikovemu stanovanju. Tedaj sem naenkrat zaslišal na nasprotni strani klicati svoje ime. Okrenil sem se in videl stati celo množico ljudi okrog tem-

Tomsk, največje mesto v Sibiriji, kamor prevažajo Rusi avstrijske in nemške vojne ujetnike.

V vojnem ujetništvu.

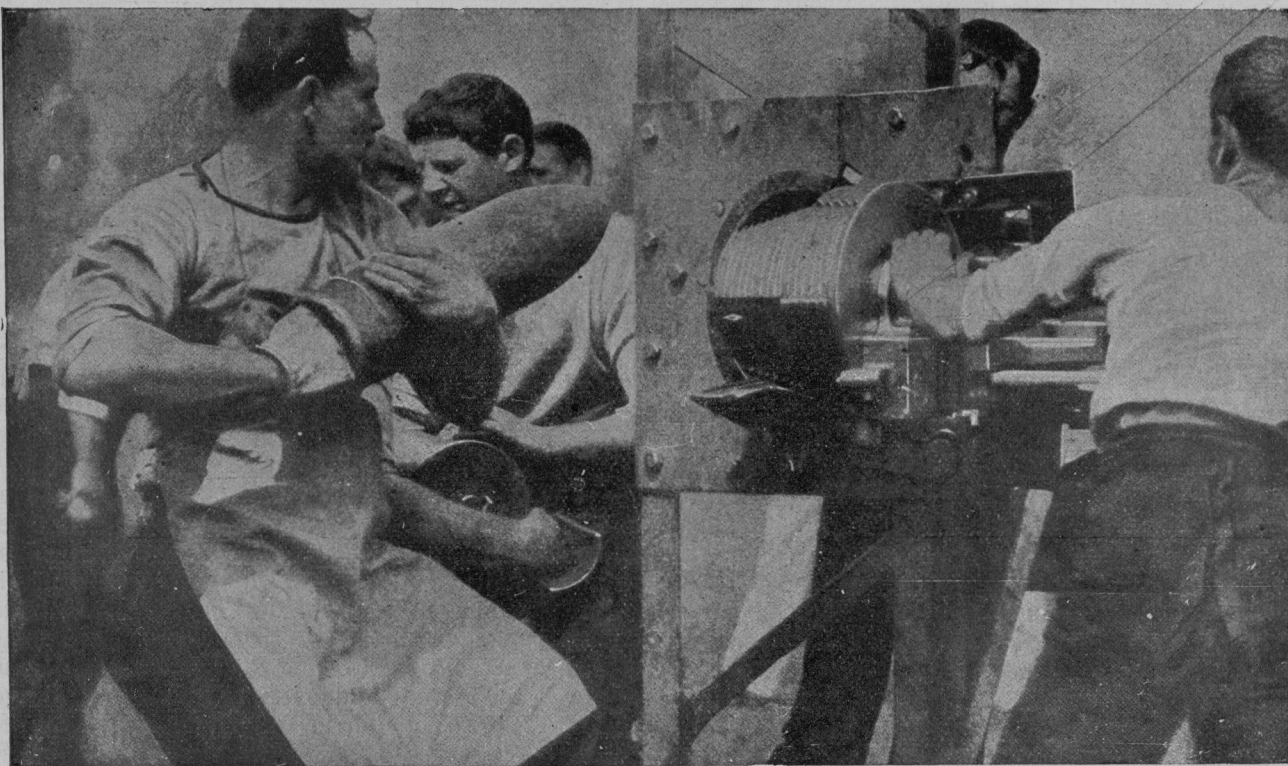
(Glej slike na str. 3.1)

Sedanja vojna je prinesla nov, neznan pojav: velikansko število ujetnikov. Še nikdar niso imele države tekom vojne toliko ujetih sovražnikov, ki jih je treba preživljati, oblačiti in celo plačevati, kakor dandanes. Ujetniki so zato dandanes vsem vojujočim državam silno breme, ki pa se ga ne morejo iznebiti. Na stotisoče Francozov, Rusov, Belgijcev morajo živiti Nemci; na stotisoče Rusov in Srbov mora rediti naša država. Koliko ujetnikov imata Francija in Rusija, sicer ne vemo; gotovo pa je, da morata tudi skrbeti za ogromno število tujih ranjencev in ujetnikov. Morda je vseh vojnih ujetnikov v Evropi nad milijon, a vsi ti ne delajo skoraj ničesar, a žive dostojno, so oblečeni in preskrbljeni z vsem. Kolika je izguba delavnih mo-

či in koliki so brezkoristni troški za vse silne množice! A tudi ujetniki so reveži; ne toliko, ker jih muči hrepenenje po svobodi in po domu, kolikor zato, ker jih trpinči brezdelje, strašni dolgčas. Gotovo so med njimi tudi lenuhi, ki jim je čisto všeč, da jim ni treba delati in za nič skrbeti. Toda takih je le malo. Večina bi rada delala, koristila, uporabljala svoje zdrave roke in svoj bistri razum, a mora postopati. Marljivemu človeku ni nič mučnejše kot brezdelnost. Zato vojni ujetniki povsod prosijo dala in dela.

Neki Nемеc, ki se je vrnil iz Petrograda v Berlin, je pripovedoval:

14 dni po izbruhu vojne je bil v Petrogradu izdan odlok mestnega poglavarja, da morajo vsi 18—45 let stari Nemci zapustiti Petrograd in odpotovati v vojno ujet-

Nabijanje topa na vojni ladji. Topničar na levi drži šrapnel.

pote ni možno popisati. Omenim naj samo, da so se vsuli njeni vranječni lasje kakor vodopad navzdol, ko jej je snela Helena klobuk z glave, izpod njenih zaprtih oči pa so padale na olivnobarvna lica take trepalnice, kakoršne najdeš skoraj le v solčni Španiji ali Mehiki. Divno oblikovane bele ustnice, ki sem vedel o njih, da se kmalu črešnjevordeče pobarvajo, dražestne poteze in prekrasne linije, ki jih je moje oko povsod zaznalo, so razburile mojo kri v toliki meri, da se nisem upal pogledati v Helenine vprašujoče oči.

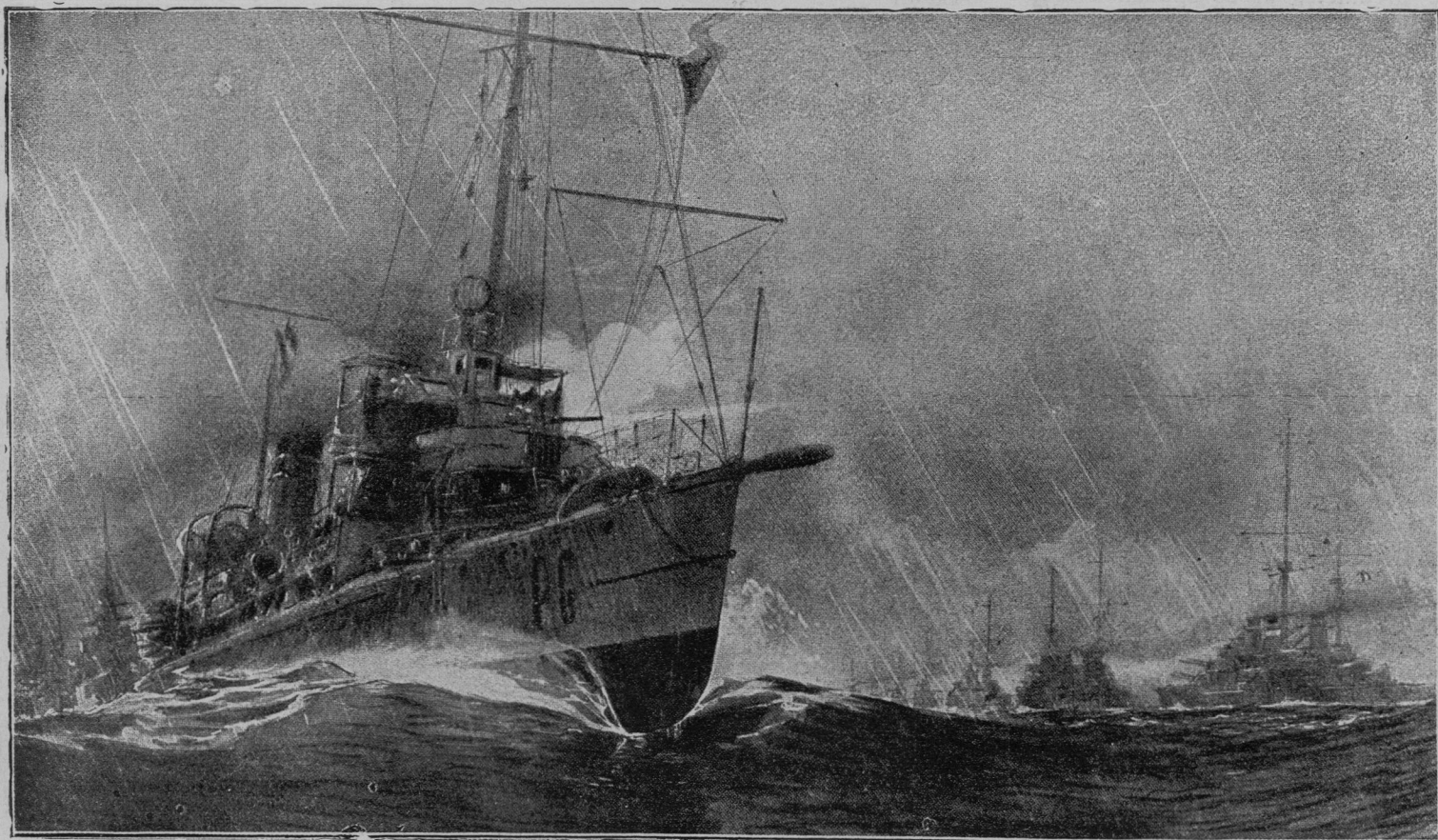
„Mislim, da se kmalu zbudi iz nezavesti,“ sem dejal kolikor mogoče mirno ter sem popolnoma prezrl njeno vprašanje. „V tem hipu ne morem drugega storiti zanjo; ostani za sedaj pri njej, jaz pa pogledam hitro h gospodu Jonesu, kako mu je. Saj

se bodo itak čudili, da me tako dolgo ni. Ko se vrnem, bo dama bržčas že zopet zdrava in pojde lahko odtod. Morda jej daš čašo vina, ki jo gotovo pokrepča.“

In hitel sem z doma. Ker ni bilo mojemu bolniku tako hudo, kakor sem se bal, sem kolikor možno skrajšal svoj poset in sem se vrnil naravnost domov. Kakor sem rekel že naprej, sem našel lepo tujko že sedečo na zofi; Helena jej je baš prigovarjala, naj izpije čašo vina.

Dvignila je svoj pogled k meni, in odkrito moram priznati, tako svetlih, temnih in milih oči nisem videl še nikoli, in vendar je bilo nekaj v njih — začudenje, združeno s strahom in vznemirjenjem — kar me je spravljal v nemalo zadrego.

(Dalje prihodnjič.)

Angleško vojno ladjevje pred Dardanelami, da zabrani izhod turškemu brodovju.

ništvo. Bilo jim je svobodno, da si izberejo Vologdo, Vjatko ali Orenburg. Nastopiti so mogli vožnjo tekom tridnevnega roka na lastne stroške. Pred odhodom so jim bili odvzeti potni listi in izročene policijske izkaznice, s katerimi so se takoj po prihodu morali javiti guvernerju. Kdor bi po poteku tega roka ostal še v Petrogradu, bi bil odveden odgonskim potom. Zato je bilo vsak dan na Nikolajevem kolodvoru okoli sedmih silno živahno. Žene so spremljale svoje može, starši otroke.

Tudi jaz sem imel 20letnega sina, ki si je izbral za svoje bivališče Vologdo. Imel je vse potrebno s seboj. Pri odhodu mi je rekel: „Na svidenje v Berlinu!“ Jaz sem bil že prestar za ujetništvo, zato sem se smel vrniti v Berlin, ko uredim svoje reči. Vendar pa sem se hotel poprej osebno prepričati o stanju svojega sina; kajti poročila, ki mi jih je pošiljal in ki so bila pod vojaško cenzuro, mi niso zadostovala. Tako sem se odločil za 18urno vožnjo z železnico. Obložen kakor osel sem prispel do zaželenega kraja.

Vologda je glavno mesto istoimenske gubernije in ima 30.000 prebivalcev. Nahaja se približno 600 km od Petrograda. Podnebje je mrzleje kakor v Petrogradu, toda zdravo. Od Vologde pelje železnica v Vjatko, severno od Arhangelskega ob Belem morju. Na kolodvoru v Vologdi sem gledal po svojem sinu, a ga nisem mogel najti. Našel sem ga šele v mestu in zvedel, da vojnim ujetnikom ni dovoljeno zahajati na kolodvor. Obvestil me je tudi takoj o vseh drugih določilih. „Prepovedano je nemško govoriti, hoditi v javne lokale in vrtove in hoditi več kakor trije po ulicah.“

Prebivalci Vologde, ki jim v začetku nemški gostje niso bili nič kaj po volji, so se končno temu privadili. Življenje je po ceni: jajca komad 2 kopejki, funt mesa 17

do 20 kopejk. Nemec bi mogel izhajati tamkaj s 25—30 rublji. Tu dobi marsikdo prijatelje in znanke, ki jih v Petrogradu dolgo ni videl. Moj sin je dobil nekega znanca iz Draždan in še marsikoga drugega.

Le dela primanjkuje tem ljudem, ki so navajeni nanje, in zato je zapaziti včasih zelo izredne prizore. Tako sem videl nekega nemškega veletrgovca iz Petrograda, kako je grabil seno. Dobival je za to po 30 kopejk na dan. Enak honorar dobiva eden mojih znancev, ki prodaja vstopnice za kinematograf. Ker je vojna tudi v Vologdi pograbila mnogo moških, manjka delovnih sil. Neki Nемеc je v neki tiskarni za črkostavca in dobiva na dan po en rubelj, tako da ne potrebuje od svojcev nobenega prispevka.

V Vologdi je celo dirkališče, ki služi oficirjem za vojaško dirkanje. Sploh se lahko brez skrbi prizna, da se nemškimi podanikom v Vologdi v splošnem ne godi slabo. Upajmo, da pri tem tudi ostane in da je povsod tako!

Rusi odvažajo svoje vojne ujetnike najpoprej v bolnišnice na Ruskem, nato

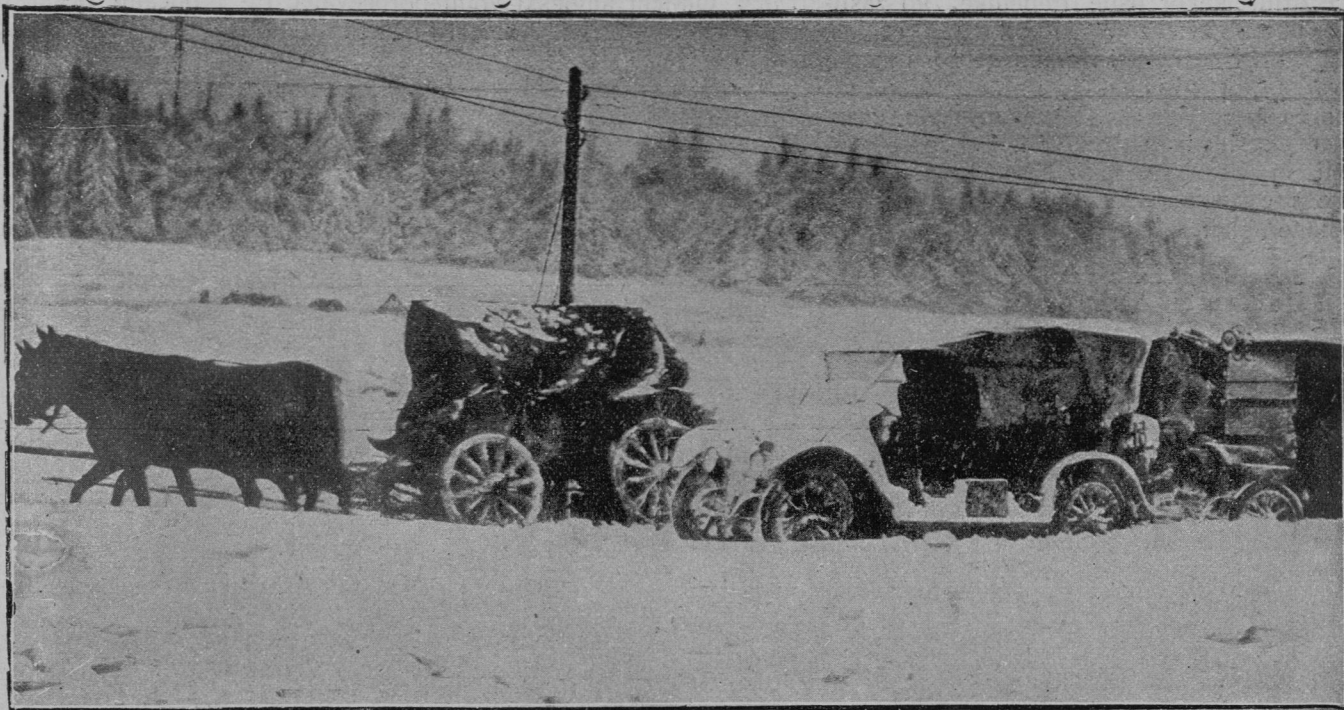
pa jih z železnico odpravljajo v Sibirijo, večinoma v mesta Omsk, Tobolsk, Tomsk, Jenisejsk, Irkutsk, Krasnojarsk i. dr., ki leže vsa v južni Sibiriji blizu severne meje Kitajske. Vsa ta mesta so vsaj toliko, ko naša Ljubljana, Tomsk pa šteje danes že nad 80.000 prebivalcev. Po teh mestih so cerkve, šole, uradi, vojašnice, različne trgovine, le naših krčem in kavarn ne poznajo. Ker so žganjarne povsem odpravljene, tudi vodke, žganja in močnih alkoholnih pijač ni dobiti. To poslednje dejstvo bo marsikomu v veliko korist.

Upajmo, da se vrnejo naši vojaki kmalu vsi zdravi iz ujetništva v Sibiriji, ki je dandanes že brez nekdanjih strahot ter lepa kultivirana dežela.

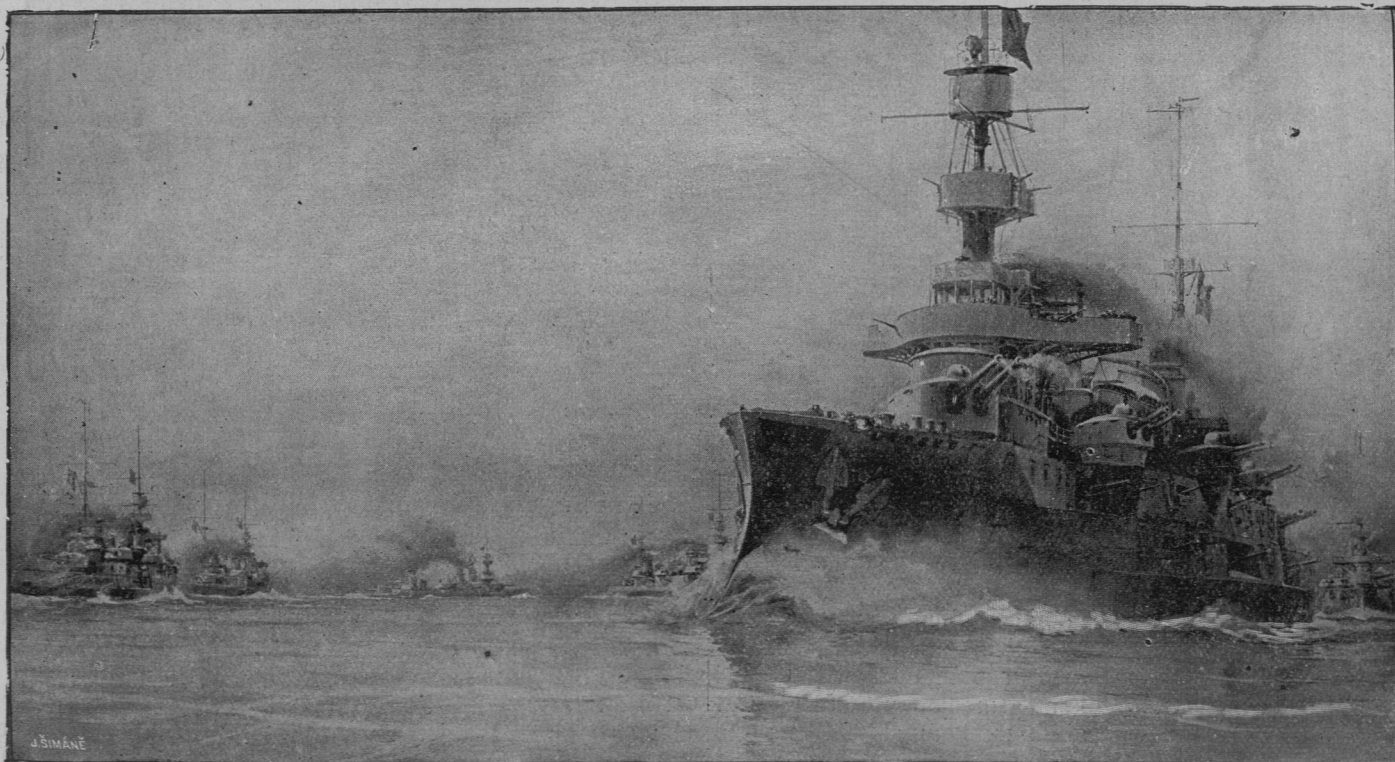
Strahota granat in šrapnelov.

V našem uredništvu se je oglašil vojak, ki je pripovedoval:

„Nevojaki ne morejo imeti pojma, kako grozno učinkujejo na srce in duh leteče granate in šrapneli, te najstrašnejši novosti moderne vojne. Trpeli smo glad in žejo, prenašali smo mrz, ledeno burjo in brezkončno deževje, videli smo svoje tovariše umirati, videli cele kupe ubitih mož in v smrtnem boju drgetajočih in hropečih konj, srečavali smo za kolero obolele nesrečneže, ki so kričali, jokali, tulili in glasno molili, prestali smo brezkončne dni po strelskih vlažnih jarkih, a vse ni bilo nič v primeri z grozoto šrapnelov in granat. Proti njim je človek brez moči in obrambe. Najpogumnejše

Vojno pošto v Karpatih prevažajo s konji, z avtomobili in s sanmi, a sneg povzroča velike zapreke.

Francosko vojno ladjeveje na Jadranskem morju.

srce drhti kakor listje trepetlike, ko zaslišijo ušesa žvižganje in tuljenje granate. Šrapnel, ki se razleti v zraku, je dosti manje nevaren kot granata, ki prodre vsako zaslonbo in razbije vse. Hrup, grom in tresk, silna eksplozija v tleh ter izbruh cele gore prsti in kamenja, ki frči po zraku ter pokrije vse naokoli z debelo plastjo. Človek postane plah kot vsak dan pretepan otrok

Odlični angleški vojni poročevalec Filip Gibbs pa je opisal učinek granat tako le:

Strahot granatskega ognja ni mogoče popisati. Ni dolgo tega, ko sem bil sam v takem ognju. Opazoval sem učinkovanje teh strelcev na druge ljudi in analiziral istočasno z boleznim interesom svoja lastna čustva. Dan za dnevom sem kljuboval tej godbi;

bučanje besne pošasti, ki je zapuščala razžarjeno topovsko žrelo. Glas njen postaja prodirajoč, pevajoč, dokler se ne razlije v zamolkel prasek vse uničujoče eksplozije.

Pri Nieuportu sem stal sam samo nekoliko sto metrov oddaljen od naših vojnih ladij. Vsaka granata je bila kakor Jupitrov grom. Telo in duša se zvijata v mukah, bučanje je v resnici peklensko. Tresk je tako

Božični prazniki naših vrlih vojakov na karpatskih hribih: Vojna pošta razdeljuje božične pošiljatve v strelskih jarkih.

in zbehan kakor tička v kletki, ko strme vanj mačje oči, in nič čudnega ni, če kdo zblazni od same groze. Strašen je potres, toda vtisk granate, ki se je razpočila v bližini, je desetkrat in stokrat hujši. Naši vojaki stoje dan na dan v ognju granat in šrapnelov. Naj bi se zavedala domovina, koliko trpe zanjo njeni junaški borilci in naj bi se jim kazala hvaležno! Poplačati vseh teh muk in grozot itak ni na nikak način mogoče.“

poleg strahu so se pojavila tudi druga čustva, ki so povzročila to promeno v meni. Čutil sem močno nerazpoloženje, kateremu je podlegel moj mozeg. Silni hrup in šum je vplival name bolj uničujoče, kakor zavest grozeče mi smrti. Oglušljivi hrup kakor grmenje, prerušeni mestoma s strahovitim treskom, ki mi je pretresel mozeg, je deloval na moje telo kot strahovit proces raztvorjanja in razpadanja. Med tem grmenjem je bilo slišati visok glas granate — to

silno, da me teme boli, kakor da bi bilo zadeto s palico. Še groznejše je v bližini francoskih baterij. Njih treskanje je še ostrejšo in silnejše. Zdelo se mi je, da mi bo počila ušesna mrena. Srašno je sredi tega nepopisnega treskanja.

So ljudje, ki se privadijo na to treskanje, a večina se ne navadi nikoli. Vojak v mojem spremstvu se je vselej sklonil in vpognil hrbtenico, kadar so jele streljati baterije. Njegovo lice je izražalo največjo bol.

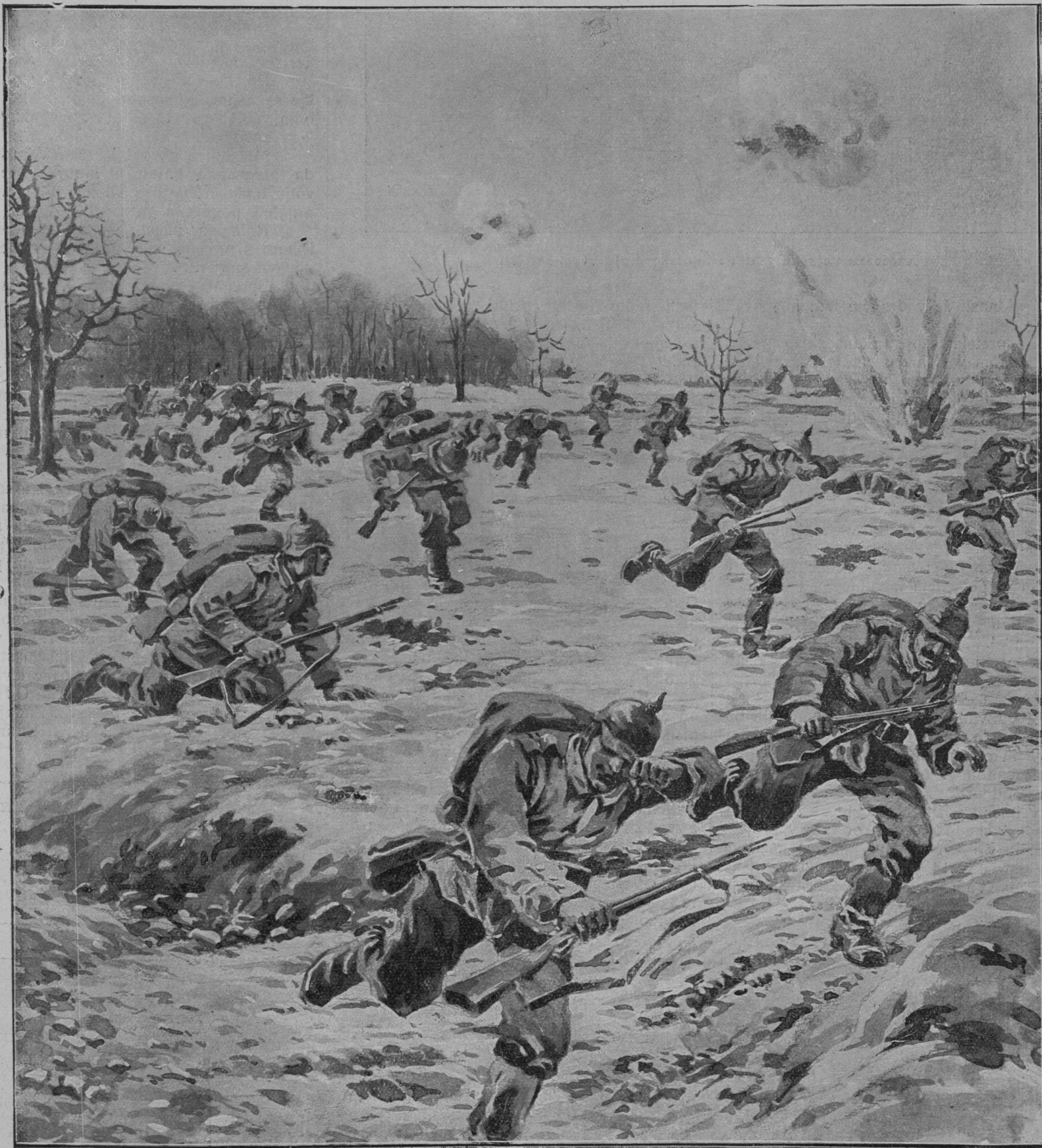
Priznal mi je, da so mu živci docela uničeni od tega strašnega treskanja. Trojico njegovih rojakov so poslali domov. Eden izmed njih je dobil tak živčni napad, da je malone umrl. A to niso bili strahopetniki, marveč inteligentni, hrabri ljudje, ki so sodelovali že v marsikaterem ljutem boju. Vsi so oboleli na živcih zaradi neznosnega pritiska tega treskanja na možgane.

Zakričal je: „Moram nazaj, moram! Granate me kličejo.“ Odhitel je in nihče ga ni več videl.

Škotske diple v vojni.

Diple so najpriljubljenejši narodni instrument škotskih planincev. Diplaši hodijo

tleh in potihoma pojo svoje domače pesmi, ki so jim znane in priljubljene že od njihove mladosti. Niti enega Škota ne pokopljejo, da bi mu diplaš ne zapiskal na tuji zemlji domače nagrobnice. Angleški škotski planinci imajo zelo slikovite uniforme, ki jih vidimo tudi na naši sliki.

Strahota granat in šrapnelov: Neniški pešci se umikajo iz neznosnega dežja granat in šrapnelov v Argonskem lesu na ugodnejše pozicije.

So pa tudi ljudje, ki za časa granatskega ognja zblazne. Ta blaznost je posebne vrste, neka ekstaza, neka duševna vzhicnost, ki jemlje človeku moč, da obvlada samega sebe. Ti ljudje se prepuščajo, pokoreč se neodoljivi sili, deliriju grmečih topov in eksplodirajočih granat. Ko je v Antwerpnu vozila neka angleška ambulanca ranjence iz ognja, je eden izmed njih skočil z voza, obvladan od neodoljivega nagona, da se zopet vrne v ta pekel.

na Škotskem od mesta do mesta, od vasi do vasi in svirajo svoje sedaj bojevite, sedaj zopet tožeče narodne melodije. Prav tako so diple tudi spremljale škotske polke preko morja v Flandrijo in v Argonski les. Celo v najhujšem bojnem hrupu se čujejo zategnjeni, jasni zvoki diplašev, ki s sviranjem starih škotskih vojnih pesmi navdušujejo svoje rojake skoraj do besnosti. Ko pa potihne boj, čepe Škotje v strelskih jarkih ali zadaj za fronto okoli diplaša na

† Franc Lazar.

Franc Lazar je bil rojen l. 1888 na Zgor. Versniku, obč. Žiri, okraj Idrije, kot sin cerkovnika. Še kot deček je bil jako priden in ubogljiv v veselje svojih staršev in sosedov.

Pri prvem naboru je bil potrjen k c. in kr. peš. p. 97 v Trst. Posečal je podčastniško šolo ter se je z lahkoto navadil nemškega in laškega jezika, in je bil zaradi

Angleška vojaška godba: Škotske diple. (Glej str. 7.)

svoje pridnosti že v drugem letu imenovan za četovodjo.

Po preteku svoje triletne službe je šel k orožnikom v Celovec ter je napravil izkušnjo z izvrstnim uspehom za postajovodjo. Pri izbruhu vojne pa je moral tudi na bojišče in zdaj so prejeli njegovi starši sledeči dopis:

C. kr. deželna žendarmerijska komanda št. 14.
Oddelek Beljak No. 3.

Beljak, 20. dec. 1914.

Z najglobokejšim obžalovanjem Vam moram sporočiti žalostno vest, da je Vaš sin, žendarmerijski vodja Franc Lazar, v zvestem in poštenem izpolnjevanju dolžnosti pred sovražnikom dne 12. novembra 1914 v Bendzinu (na ruskem Poljskem) na polju slave padel.

V osebi ranjkega obžaluje zgorajšnji komando izgubo dobrega vojaka, izvrstnega žendarmarja in odkritosrčnega tovariša.

Zgodovini ostane prihranjeno, da bo njegova dela in uspehe pred sovražnikom ocenila in ovekovečila.

Povodom te težke izgube dovoljuje si gorenji oddelek žendarmerijske komande tako v imenu gospoda deželnega žendarmerijskega komandanta, kakor tudi v svojem imenu, in v imenu vseh častnikov, gažistov in žendarmov 14. deželne žendarmerijske komande Vam izreči najodkritosrčnejše sožalje.

† Franc Svet.

Dne 10. septembra je padel pri Kamenbrodu v Galiciji kot junak za cesarja in domovino Franc Svet p. d. Koranda, posestnik v Kaplivasi pri Št. Pavlu v Savinski dolini. Pokojni je bil šele 29 let star ter zapušča mlado vdovo z dvema sinčkoma ter neotolažljivo mater, ktere je bil edini sin. Kot gospodar je bil skrben, varčen in marljiv, da je splošno užival spoštovanje. Dasi še mlad, je bil že tudi odbornik v občinskem odboru občine Št. Pavelske. Služil je v domačem 87. pešpolku pri 9. stotniji. Na boj-

nem polju je bil pridelen saniteti ter je spremljal tudi žc padlega zdravnika Petka s šentpavelsko farovško kobilo. Padel je zadet od granate on in konj. Bodi mu lahka tuja zemlja gališka!

† Josip Kunstel.

Na severnem bojišču je padel Josip Kunstel, sin veletržca in veleposestnika na Vrhnikih. Pokojnik je bil blagega srca in priljubljen v vseh krogih. Težko prizadeti rodbini iskreno sožalje!

Slovenski junak.

Dne 8. sept. l. l. je v ljuti bitki pri Grodeku padel Rihard Bežek, c. kr. poročnik, sin pokojnega c. kr. davč. oficijala v Kamniku. Na bojišču je postal pokojnik lajtnant ter je padel kot resničen junak pogumno za cesarja in državo. Njegova mati, gospa Ivanka Bežkova v Ljubljani je dobila od enega izmed pokojnikovih tovarišev to le pismo:

„Neizmerno ožaloščen Vam moram, milostljiva gospa, sporočiti tužno vest, da je vaš ljubi, dobri sin Rihard žrtvoval svoje življenje za domovino. Ako Vam bo tudi težka žrtev za cesarja in dom, vendar bo Vašo bolest lajšalo prepričanje, da je Rihard kot hraber častnik izgubil življenje na polju časti. Verjemite mi, gospa, da vsak častnik rad žrtvuje svoje življenje za ljubljeno domovino.

Rihard je padel v nekem boju dne 8. septembra. Svinčenka ga je zadela v srce in smrt je takoj nastopila.

Po izpovedi moštva njegovega voja je bil Rihard najprvo lahko ranjen na roki. Dal si je roko po zdravniku obvezati. Dasi je bil ranjen, vendar se je vrnil v bojno črto. Toda že na potu mu je, žal, krogla prestrigla nit življenja.

Osebnost sem dal Riharda prepeljati z bojišča in ga pokopati na lepem prostoru.

Kraja, kjer je Rihard pokopan, Vam, milostljiva gospa, ne morem sedaj povedati, ker tega ne dovoli cenzura.

Po končani vojni bom Vam povedal, kje se nahaja Rihardova gomila, ako pa ne bom več živ, bo to storilo poveljništvo mojega bataljona.

Milostljiva gospa! Iskreno Vas prosim, da premagate bolest in hrabro prenašate voljo božjo. Rihard je bil moj ljub in zvest prijatelj, pogrešam ga z veliko tugo.

Prilagam pismo, ki mi ga je izročil Rihard s prošnjo, naj ga Vam pošljem po njegovi smrti . . .

Sprejmite gospa, moje iskreno sožalje in mnogo srčnih pozdravov. Marić, poročnik.

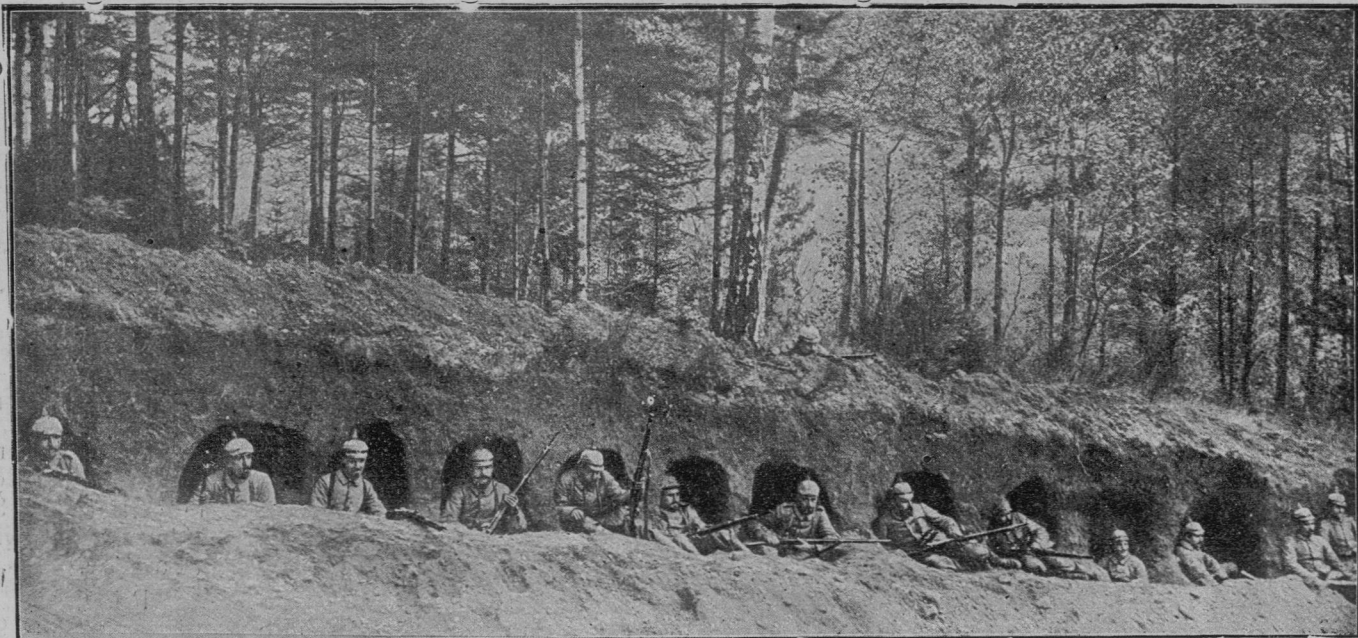
To pismo, pisano s svinčnikom in brez datuma, se glasi tako le:

„Draga mama! Kakor vse kaže, pride v najkrajšem času do krvavega boja. Šlo se bo za življenje in smrt, za zmago domovine.

Moja usoda je že odločena. Kot častnik sem v prvi vrsti poklican služiti domovini in dajati dober zgled moštvu, zakaj v častnika upira vsak vojak svoje oči, ne misli nič, dela in izvrši slepo, kar se mu zapove. Jutri je naš odločilni dan; jutri pokažemo, da znamo ali premagati sovražnika ali pa umreti za domovino na polju časti. V prvem slučaju se vidimo zdravi, v drugem pa ne žaluj po meni, ampak bodi ponosna, da je Tvoj sin kot častnik padel za domovino, hrabro se boreč. To naj bo tvoj ponos! Po končani vojni naj kupi brat Etbin veliko, detajlno knjigo o vojni in naj jo študira. Kje in kdaj sem padel, se bo že izvedelo. Zadnje pozdrave na vse domače. Od svoje izvoljenke sem se tudi poslovil. Zadnje pozdrave in poljube na Tebe in Etbina — Te ljubeči sin Rihard.“

Prihodnji številki bo za naročnike priložen koledar.

Obnovite naročnino, prosimo, takoj! Kdor je ne obnovi, mu ustavimo pošiljanje lista.

Nemška vojska v Argonskem gozdu v dobro zavarovanih zakopih.

† Franc Lazar,
padel na severnem bojišču.

Minoli teden.

Ruska ofenziva v Galiciji se je ustavila ter se vrše le topniški dvoboji v okolici Gorlic ter ob rekah Biali in Dunajcu. Preko Karpatov so na nekaterih točkah ruske nadmočne čete udrle do gališke meje, dalje pa ne morejo zaradi odpora naših vojev. Povsod vlada deževno vreme, ceste so tako slabe, da so operacije nemožne, v višje ležečih krajih pada slana in tudi sneži. Przemysl bi radi Rusi izstradali, a posadka hrabro izpada in prizadeva oblegovalcem težke izgube. Ob Visli in ob Nidi se je avstro-ogrsko ofenziva začasno ustavila, ker se je krajina zaradi deževja izpremenila v neprehodno močvirje. Zato je marširanje, nadomeščanje streliva in živil ter prodiranje topništva postalo povsem nemogoče. Tudi na severnem Poljskem ne more nemška ofenziva zaradi vremenskih in talnih razmer dalje. Le ob reki Rawki se vrše živahni boji. V Bukovini se pomikajo Rusi na rumunsko in ogrsko mejo, a naše čete so se jim umaknile na določene pozicije. Na južnem bojišču ni nič posebnega novega. Pred kratkim so bajè naše baterije obstreljevale Beligrad in avstrijski aeroplani letajo nad Srbijo, da se informirajo o pozicijah Srbov. Bajè ponudeno grško pomoč so Srbi bajè odklonili. Pogajanja Bolgarije z Rumunijo glede Mecedonije se nadaljujejo. — V Albaniji je zopet popolna anarhija. Proti Esadu pašu je cela ustaja, a paša je ustaše bajè pri Rastbulu premagal. Laške

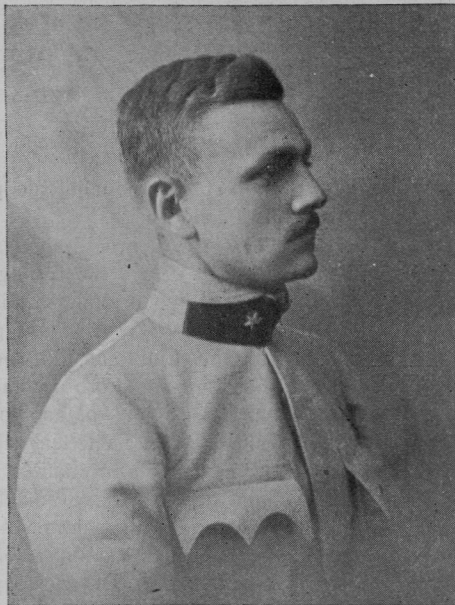

† Josip Kunstel,
padel na severnem bojišču.

ladje stoje pred Valono, grška ladja pa pred Dračem. — Angleži in Francozi silno obstreljujejo nemške postojanke; povsod se vrše srditi boji. Zlasti topovi žanjejo z obeh strani naravnost grozno. Tudi v Belgiji divjajo besne borbe. Francozi so vdrli zopet v Alzacijo, a Nemci so jih odbili. Belgijska armada je skoro že popolnoma uničena in Francozi so izgubili že nad milijon vojakov. Anglija zbira nove vojske, a hoče bajè kmalu uvesti še splošno vojaško dolžnost. — Na Kavkazu so bili silni boji, deloma na škodo Rusov, deloma na škodo Turkov. V Aserbejdžanu v Perziji Turčija s svojo vojsko zmaguje; v severni Perziji so Rusi svoje pozicije opustili. — Na Dardanele pripravljajo angleško-francosko-rusko brodovje velik napad, zato se Turki pripravljajo na odpor. — Sueški prekop je za vse ladje zaprt.

Gospodinjstvo.

Volno deni, preden jo uporabljaš za nogavice ali druge pletene stvari, najmanj za 24 ur v mrzlo vodo. Na ta način zabraniš da se nogavice v perilu ne skrčijo. Da se volna v vodi ne zmeša, preveži štrečno v kratkih presledkih. Ko je bila dovolj dolgo v vodi, jo nalahno ožmi in obesi, da se posuši.

Ivan Radossevich,
c. in kr. poročnik 7. lovskega bataljona, je padel 21. oktobra 1914 pri Grodowicah v Galiciji na čelu svojega oddelka junaške smrti. Pokojnik je bil sin edinec c. in kr. polkovnika v Gorici.

Nadomestilo za volno. V sedanjih časih potrebujemo za naše vojake toliko volne, da bo resnično že skoraj pošla. Zato moramo misliti, kje dobimo kako nadomestilo zanjo. Neka gospa pripoveduje: Zrezala sem staro, nerabno svilnato krilo na centimeter široke pramene, ki sem jih sešila. Potem sem zvila ta dolgi trak v klopčič, vzela srednje debele lesene igle in sem spletla iz teh trakov šal, kakor sem jih naredila prej iz volne. Zrezani in sešiti svilnati trakovi so nadomeščali volno. Tako narejen šal je čisto čeden in mehak. Na isti način lahko naredimo tudi dušogrelce in kolenice.

Moda in vojna. Ker se kaže že prav povsod vpliv vojne, seveda tudi moda ni mogla ostati brez vpliva. Ženska obleka je postala v teh resnih časih tudi resnejša, priprostejša. Namesto razkošnih večernih toalet nosijo Dunajčanke rade „avstrijsko-nemške zvezne bluze“, ki so iz sivega sukna, imajo na prsih majhen žep ter stoječ zavrtnik s črnobelim obrobkom. K tej bluzi spada priprosta kravata, ki visi v dveh pramih nizdol, petlje pa nima nobene. Na enem koncu je vvezen srebrn nemški, na drugem pa zlat avstrijski orel. Razun teh pa je prišla v modo še cela vrsta „vojskovodijških bluz“. Berolinčanke nosijo tudi „Hindenburgovo bluzo“, „Beselerjevo bluzo“ in „Hötendorfovo bluzo“. Vse te bluze so priprostega kroja in temne barve. Razlikujejo se le po barvi zavrtnika in kravate ter po znakih, ki so vvezeni v zavrtnik oz. v kravato.

† Fran Svet,
padel na severnem bojišču.

Madeži vročega likalnika. Pri likanju se kaj hitro pripeti, da se zaradi preveč razbeljenega železa napravijo na perilu rumeni madeži. Te madeže pa je prav lahko odpraviti. Preden začneš likati, raztopi v pol kozarca vode malo boraksa; s to tekočino pomaži tako zarumenelo mesto in nekaj časa nato likaj preko njega, da se posuši. Madež je izginil.

Smerekov vonj v sobi. Vlij v liter kropla žlico terpentinovnega olja in postavi posodo v sobo, kjer bo takoj zadišalo kakor po smrekah. Ako storiš to po dvakrat na dan, zamoriš marsikatero strupeno bacile. Posebno ljudem, ki so slabih pljuč, je tako postopanje jako dobrodejno.

Emajlirana posoda postane po daljšem uporabljanju motna in grda. Osnaži jo, ne da bi to škodilo glazuri na sledeči način: Deni v lonec, ki ga hočeš osnažiti nekoliko lugaste soli in klorovega apna; prilij vode in postavi lonec za nekaj časa na gorko ognjišče. Posoda postane zopet svetla in čista.

Preslaninjeno koštrunovo stegno. Deni koštrunovo stegno za par dni v kvašo (paco). Potem ga nasoli in ga pretkaj s sedmimi dekami slanine, ki jo zreži na rezance in jo povaljaj v popru, soli in stolčenem ingverju, vsakega enak del. Peci ga v pečici ter ga polivaj s kvašo. Tako naj se peče kake tri ure. Biti mora lepo rumen in sočnat. Na mizo ga daj z lastnim sokom njegovim.

† C. in kr. poročnik Rikard Bežek,
padel na severnem bojišču.

Žemljni žličniki. Umešaj za jajce surovega masla, prideni eno jajce, dve v vodi namočeni, potem ožeti žemlji, nakar dobro razmešaj. Nato prideni še približno 5 žlic mleka in kakih 5 — 6 žlic moke. Testo ne sme biti pretrdo. Zakuhaj žličnike z žlico v slani vodi, potem jih odcedi in zabeli s surovim maslom in drobtinami. Te vrste žličniki so jako dobri, ker so zelo rahli.

Slovenski pevski zbor „Čebelica“, ki ga imajo naši vojaki.

Neprijeten vonj po čebuli, oljih, ribjem olju i. dr. odpraviš z rok, če si jih odrgneš z zmleto gorčico in jih potem umiješ. Tudi razno orodje in posodje, ki hudo diši po kaki tvarini lahko osnažiš z zmleto gorčico.

Cvetlice pozimi. Pelagonije, fuksije, heliotrop i. dr. cvetlice postavi čez zimo na svetel, hladen, a ne premrzel kraj. Najbolje je, da ima 4 — 6 stopinj toplote. Zalivaj cvetlice le malo, odstranij sproti vse suho listje in poreži tudi izrastke. Februarja meseca presadi rastline v svežo, krepko prst in poreži iz nova mladike. Sedaj zalivaj previdno malo bolj, postavi cvetlice na toplejše in svetlejšo mesto, a še ne na solnce. Po enkrat na teden jih zalivaj z redko kravjo gnojnico. Ko se rastline dobro navadijo svetlobe, jih lahko postaviš na solnce. Ako ravnaš tako, se bodo cvetlice dobro razvijale in bodo bogato cvetele.

Ptički v kletkah potrebujejo v jeseni in pozimi več pozornosti kakor poleti. V mrzlem času moramo imeti ptičke v topli, a ne prevroči sobi. Mraz in zlasti preprih jim zelo škoduje. Kadar zračiš sobo, postavi kletko drugam, kjer ne vleče. Izprinen zrak, dim in duh od peči in tobaka škoduje ptičkom. Ptice ljubijo svetlobo, solnce in zrak, zato je neusmiljeno pokrivati jih ter postavljati na mračne prostore. Ko prižgeš zvečer luč, pokrij kletko, sicer pa nikoli. Ledenomrzla voda škoduje ptičkom, zato jim dajaj pozimi postano ali prav malo pogreto vodo.

Književnost.

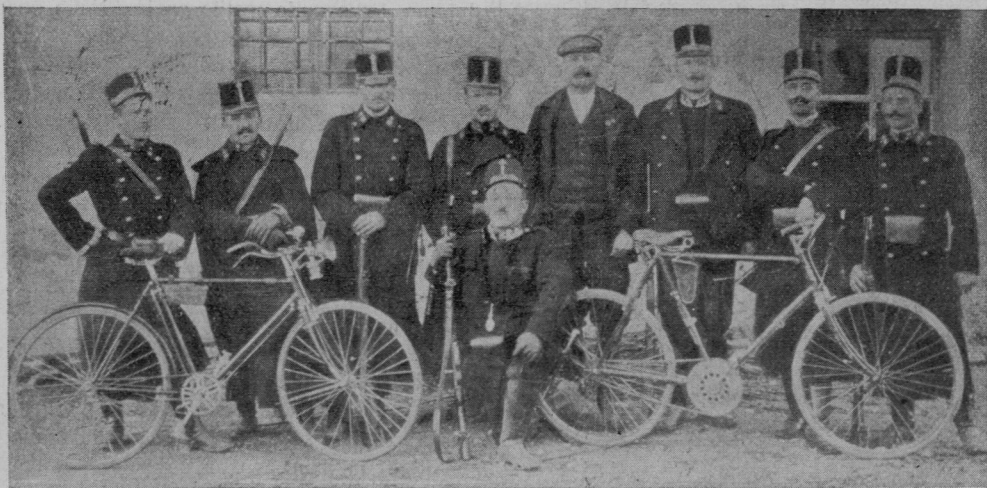
Kosi Anton: Izpod črno-rumene zastave. Da se mladini predočijo razne bojne zanimivosti, da se pouči o pomenu sedanje svetovne vojske, da se vcepi v nežna otroška srca še večja in iskrenjša domovinska ljubezen in da se pridobi pri tej priliki tudi „Rdečemu križu“, zopet nekaj prispevkov (čisti dobiček podjetja je namenjen imenovanemu društvu), iz tega vzroka je združil nadučitelj A. Kosi v Središču razne vojne dogodke v posebno knjižico ter vanjo spravil še marsikaj, kar bi utegnulo zanimati ne samo mladino, marveč tudi odraslo ljudstvo. Opozarjamo torej na omenjeno delce, ki nosi naslov „Izpod črno-rumene

zastave“. Na 35 straneh prinaša 32 anekdot in spisikov o sedanji vojni. Cena 1 izvoda 40 vin. Pri večjem naročilu izdaten popust. Dobi se pri izdajatelju v Središču in pri vseh večjih knjigo-tržicah na Slovenskem. Priporočamo to knjižico vsem, da jo pridno kupujejo ter s tem pripomorejo obenem dobremu namenu.

Raznoterosti.

Roman „Izgovor krivca“ nadaljujemo prihodnjič in ga kmalu priobčimo vsega.

Malo gledališče v Ljubljani. Vsepovsod se odpira gledališka sezona; celo v mestih, ogrženih po vojni, poseča občinstvo pridno gledališke predstave in podpira igralce. V Trstu so vse gledališke predstave razprodane. Ljubljana, ki občuti vojno prav malo in kjer so razmere skoro normalne, (saj je kino vedno prenapoljen), naj ostane brez gledališke sezone? Vsaj dvakrat na teden naj bi se poizkusilo igrati. V deželnem gledališču so troški glede zavarovalnine ognja, kurjave in delavcev previsoki, zato pa se predstave lahko vrše v veliki dvorani Narodnega doma. Vsi drugi lokali so prenapolnjeni z ranjenci. Za to dvorano je potrebno le razširjenje gledališkega odra in novega portala, kar se da z majhnimi troški in prispevki napraviti. Sestavil se je odbor, na čelu dr. I. Ažman, odvetnik v Ljubljani, in naši veletrgovci podpirajo izdatno to akcijo, da pridejo naši igralci do kruha. Ta akcija zasluži gotovo najboljšo podporo vseh slojev in merodajnih činiteljev. Saj je gledališče naš prvi kulturni zavod, katerega se ne sme prepuštili, da bi propadel.

Obmejna finančna straža v Ogleju: (od leve na desno) Blaznik G., Bončar A., Svoboda G., Stočický Avg., Gardenal Ivan, Vidmajer Ivo, Turk Avg., Kodelja Vik.

Slike iz vojne.

L. 1797. in l. 1914. V prostorih neke dunajske velebanke je pripovedoval župan iz T. iz Vzhodne Galicije: Uradnik: „Vi veste gotovo zanimive stvari. Kako je v Vzhodni Galiciji? Ali Rusi grdo gospodarijo?“ — Župan: „To se ne more reči. Dozdaj vsaj tako postopajo, da jih ne morem grajati. Ko so v naše mestece vkorakali, me je pozval k sebi poveljujoči ruski general in mi je rekel: „Začasno Vas pustim na Vašem mestu, a skrbite, da se vzdržita red in mir. Dokler prebivalstvo proti nam sovražno ne nastopi, tudi moji ljudje ne bodo storili nobenih sovražnosti. Tatvina, požiganje ali plenjenje pa se bo pred naglo sodbo kaznovalo. Če boste imeli povod za pritožbo, pridite k meni.“ Uradnik: „Ali je bil za to povod?“ Župan: „Več dni ne, a nato se je zgodil mal dogodek. Meni je bila namreč ukradena zlata ura. Takoj sem šel k poveljniku in mu rekel: „Ekscelenca, ukazali ste mi, da moram tudi manjše nerednosti javiti. Meni je bila ponoči moja zlata ura ukradena.“ General vpraša, če kaj sumim in kdo da je pri meni nastanjen. Odgovorim, da nikogar ne sumim, nastanjeni so pa pri meni kozaki. Ekscelenca ukaže nemudoma strogo preiskavo. Uro so našli v žepu nekega kozaka. Nesrečneža so peljali na glavni trg, kjer so ga takoj ustrelili.“ Uradnik: „Čemu ste pa potem bežali, če vlada mir in red?“ Župan: „Ampak, prosim Vas, kdo bi ne bežal, če je človek zaradi take malenkosti takoj ustreljen!“ — Tak dogodek se je pripetil l. 1797. v Ljubljani. Neki francoski vojak je v Gradišču vzel neki ženski uhane. General Bernadotte je ukazal vojaka ustreliti. Peljali so ga pred cerkev sv. Nikolaja in ga ustrelili!

Kako je nadvojvoda Jožef Ferdinand na bojišču jedel krompir. V bojih ob Huczovi je uničil ruski šrapnel tudi aprovizacijski voz nadvojvode Jožefa Ferdinanda. Zaradi naglega prodiranja naših čet so zaostali tudi vozovi s prehrano za vojaštvo, ki si je pomagalo s krompirjem po njivah. Nadvojvoda se je kot pravi vojak dobre volje podvrget neizogibnemu postu in je s svojimi častniki in vojaki vred živel ves dan ob krompirju. Dobra volja nadvojvode in njegov vzgled sta njegove čete naravnost navdušila in priljubljenost tega odličnega generala iz cesarske hiše še povečala. Nadvojvoda Jožef Ferdinand je sedaj poveljnik inomoškega armadnega zbora ter se je v bojih ob Huczovi odlikoval. Nadvojvoda je kot ljudomil in ljubezniv cesarski princ tudi v Ljubljani v najboljšem spominu; bival je svoj čas kot podpolkovnik dalj časa v našem mestu. V armadi vztraja nadvojvoda kot vojak največje spoštovanja in popularnosti.

**Pridobivajte novih naročnikov!
Razširjajte „TEDENSKÉ SLIKE“!**

Dragoceno darilo za vse

Ljudi nam nudi dobra mati zemlja v zdravilnih rastlinah, ki jim daje rasti v našo korist. Že pred mnogo stoletji so ljudje poznali bolečine tolažeče, kašelj blažeče, osvežujoče in zdravilne rastline, dandanes

pa to poznanje dragocenih zdravilnih rastlin stoji na najvišji stopnji. Iz najvažnejših teh rastlin, ki so se pri revmatičnih, protinskih, nevralskih in drugih bolečinah, pri kašlju, hripavosti, slabostih, ranitvah, izpuščajih in oteklinah izkazale, da blaže bolečine, razkrajajo in vplivajo tolažilno, je napravil Fellerjev blagodišeči rastlinski ošenčni fluid z znamko

„Elsafluid“. 12 steklenic za 6 kron pošlje franko lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg št. 280 (Hrvatsko). Iz učinkovitih sestavin rabarbarine korenine obstoje Fellerjeve odvajalne „Elsakroglice“, od katerih se 6 škatelj pošlje za 4 K 40 vin. franko.

Važno poročilo. Ker je za časa vojne malo denarja in mnogim ni mogoče kupiti najpotrebnejšega blaga, za obleke in perilo, za sebe ali otroke, se je odločil trgovec **I. N. Šoštarič, Maribor, Gospodska ulica št. 5,**

da bo kljub temu, da se je v tovarnah vse podražilo, prodajal vse ceneje kakor popreje. Platno druk in porhat po 36, 40, 50 in 56 vin. Volneno blago za obleko po K 1.—, 1.20, 1.50. Ker se veliko razproda, je dobiti tudi velika množina lepih ostankov ki se veliko pod ceno prodajajo. Ceniki in vzorci se dobijo poštnine prosto. Za neugajajoče se vrne denar. 188

Kdo je splašil race? Lisica. Kje pa je?

Rešitev skrivalnice v prejšnji številki: Kje je Janezek? Obrni sliko navpik, v grmu in drevesu pred hišo je vrisana podoba dečka, ki je padel v sneg.

Priporočamo sledečo knjigo:

Dr. Velimir Deželič: V službi kalifa, zgodovinski roman. Prevel Starogorski. Broširano 2 K, vez. 3.20 K.

NAJLEPŠI SPOMIN

na ljube starše, ljubljenega otroka, dragega prijatelja ali ljubeznivo prijateljico je njih po fotografiji povečana lepa umetniško izvršena slika. Ta slika je najlepše in najprimernejše darilo za god in druge prilike.

Najcistnejši spomin na naše ljube, drage, ki so na bojnem polju ali ki so že padli na polju slave za domovino, je njih po fotografiji povečana slika.

Ker umetniško dovršena, po fotografiji povečana slika ni le kras vsake kmetske sobe in vsakega gospodskega salona, temveč je dokaz tudi spoštovanja in ljubezni do taistega, ki ga slika predstavlja, bi naj imela vsaka rodbina take slike svojih dragih. Še dolgo, ko jih bo že krila črna zemlja, bo slika trajen spomin na nje.

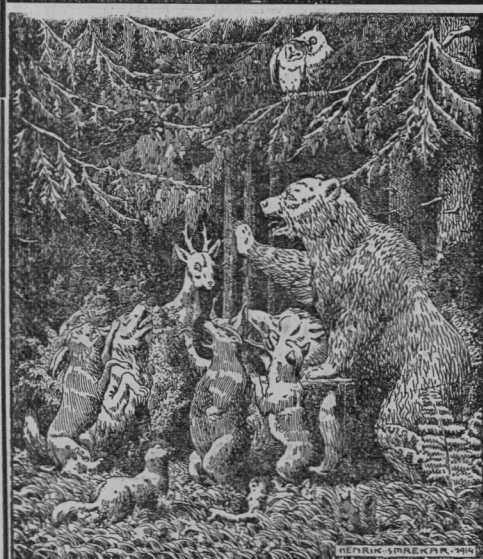
Cene v kronah.

velikost slike v cm	Doprsna slika	Dokolenska slika ali pokrajina	Dvojna doprsna slika ali slika jezdeca	Dvojna dokolenska slika ali dve figuri	Skupina 3 doprsnih slik	Večje skupine
13 : 18	9.—	10.—	11.—	11.—	12.—	14.—
18 : 24	10.—	11.—	15.—	15.—	16.—	18.—
26 : 32	11.—	13.—	18.—	18.—	20.—	22.—
30 : 40	13.—	16.—	20.—	20.—	22.—	24.—
42 : 53	15.—	18.—	22.—	24.—	26.—	28.—
50 : 60	18.—	22.—	24.—	26.—	28.—	34.—
55 : 68	24.—	28.—	30.—	34.—	35.—	40.—
64 : 100	—	50.—	50.—	55.—	55.—	65.—
75 : 100	—	60.—	60.—	70.—	75.—	90.—
80 : 120	—	80.—	80.—	100.—	100.—	120.—
84 : 150	—	100.—	100.—	120.—	110.—	140.—
100 : 150	—	120.—	—	150.—	—	170.—
100 : 200	—	150.—	—	170.—	—	200.—
100 : 250	—	200.—	—	220.—	—	300.—

Eno četrtno zneska je vplačati v naprej kot aro, drugo ob izvršitvi. Izgotovimo naročilo v 10—14 dneh.

Jamčimo za solidno delo in dobro izvršitev. Ako bi se po kaki fotografiji (ker je mogoče zastarela, obledela ali pokvarjena) ne dala napraviti lepa povečana slika, se vrne fotografija in ves za sliko vplačani znesek. — Da so povečane slike res krasno umetniško dovršeno delo, se lahko vsakdo prepriča v našem uredništvu, kjer so nekatere slike vsakomur na ogled. In s tem, da prevzame naše upravnništvo jamstvo za solidno in dobro izvršitev, ima vsakdo najboljšo zagotovilo za realnost podjetja.

Vsa naročila je nasloviti na „Tedske Slike“ v Ljubljani.

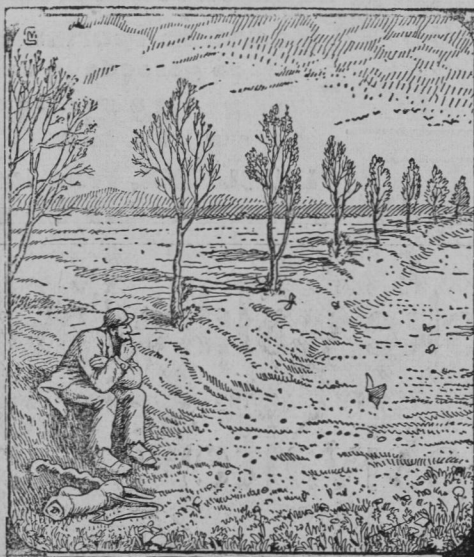

**RADO MURNIK
LOVSKE BAJKE IN
POVESTI**

I. zvezek vsebuje:

Na male kavke dan. - Zaljubljeni jerebar. - Draga kljunača. Veselega kljunača žalostni roman. - Paradni lovec Rekor-davzar. - Lovec rešitelj. - Opeharjeni ribič. - Povodnji mož ob Ljubljani. - Nedeljska bratovščina. - Brakada brez braka. Duhek, lovski Orfej. - Za mrtvimi ogali.

Dobra, zanimiva knjiga je najboljši prijatelj.

**MILAN PUGELJ
MIMO CILJEV**

II. zvezek vsebuje:

Zanešeni. - Trije meseci. - Helena. - Jerom. - Zaljubljeni kmet. - Labud poje. - Utešenje. Pet kron. - Zemlja sveta. - Opice.

III. zvezek vsebuje:

Lovca Klemen. - Lenčica in zmaj. - O hudem kovaču. - Pastirska ljubezen. Katrica in hudčič. - V leščevju. - Dve nevesti.

Vse kritike o teh knjigah so jako ugodne.

Vsak zvezek stane elegantno vezan 2 K 50 h, za naše naročnike pa le 2 K.

»SLAVIJA«

VZAJEMNO ZAVAROV. BANKA V PRAGI.

62 REZERVNI FONDI K 65.000.000.—.

Izplačane dohodnine in kapitalije K 129.965.304-25.
Dividend se je doslej izplačalo nad K 3.000.000.—.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vsežkozi slov. narodno upravo.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah, pod tako ugodnimi pogoji, kakor nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetja in smrt z manjšajočimi se vplačili.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. — Uživa najboljši sloves, koder posluje.

ZAVARUJE TUDI PROTI VLOMU.

Vsa pojasnila daje: „Generalni zastop vzajemne zavarovalne banke Slavije v Ljubljani“.

HIŠA

s hlevom, blizu Trsta, z mešano trgovino, trafikom in gostilno se proda. Letni promet 140.000 K, ki se lahko poveča. — Cena po dogovoru. Vprašajta pod „dobrodoč“ na upravo lista.

Išče se priden in samostojen

kovač

kateri bi prevzel kompletno kovačijo v večji vasi na Notranjskem. Najemnina po dogovoru. Kje, pové iz prijaznosti upravnitvo.

Mazilo za lase

varstv. znamka Netopir

napravi g. Ana Križaj v Spodnji Šiški št. 222 pri Ljubljani. Dobi se v Kolodvorski ul. 200 ali pa v trafiki pri cerkvi. V 3 tednih zrastejo najlepši lasje. Stekl. po 2 in 3 K. Pošilja se tudi po pošti. Izorno sredstvo za rast las.

Za gotovost se iamči.

Zadostuje steklenica.

Spričevala na razpolago.

PRIPOROČA SE

UMETNA KNJIGOVZEMICA

IVAN JAKOPIČ,
LJUBLJANA.

Po Najvišjem dovoljenju Njega c. in kr. Apostol. Veličanstva.
izredna c. kr. državna loterija

za skupne vojaške dobrodelne namene.

Ta denarna loterija ima 21.146 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 625.000 kron.

Glavni dobitek znaša: **200.000 kron.**

Srečkanje se bode vršilo javno na Dunaju dne 28. januarja 1915.

— Srečka velja 4 krone. —

Srečke se dobivajo v oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju, III., Vorderer Zollamtsstrasse 5, v loterijskih kolekturah, tobakarnah, pri davkarjih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd.; igralni načrti za kupce srečk brezplačno. Srečke se dopošljejo poštine prosto. Od c. kr. glavnega ravnateljstva državne loterije (oddelek za dobrodelne loterije).

V vojnem času

priporočam posebno lepa **spominska darila**, lepe žepne budilke, zlate in srebrne verižice, prav veliko izbiro briljantov po zelo nizkih cenah.

F. ČUDEN, LJUBLJANA
nasproti Frančiškanske cerkve.

Novi vojni spominski cenovnik s koledarjem tudi po pošti zastonj.

Za vojake!

Toplo perilo, pletene telovnike, rokavice ter nepremočljive spalne vreče in druge vojaške potrebščine.

Za gospode!

Klobuke, perilo, kravate i. t. d. Zadnje novosti pravkar došle.

Modna in športna trgovina za gospode in dečke

J. KETTE

LJUBLJANA, Fran Josipa c. 3

CRESCES FORTIS

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIČNE BOLEZNI.
PORODNIŠNICA.

LJUBLJANA - KOMENSKEGA ULICA 4
SEF. ZDRAVNIK: PRIMARIJ. DR. FR. DERGANČ

Med

garantiran čisti naravni čebelni med 5 kg škatlja 9 K, 3 kg škatlja 5-40 K pošilja

M. Ambrožič, Mojstrana, Gorenjsko.

Naročajte „Tedenske Slike“, poravnajte naročnino takoj in pridobivajte še novih naročnikov!

Skrbite našim vrlim vojakom za toplo obleko!

Volnene in pavaljnate obujke (Socken), golenice (Stutzen), dolge nogavice, snežne havbe, zapestnice (šticke), bele jopice (tako zване gorenjske jopice), hlače, rokavice;

vse to je dobiti po režijskih cenah v

I. kranjski mehanično avtomatični tovarni pletenin in tkanin

DRAGOTIN HRIBAR
Ljubljana, Zaloška c. 14.